

POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z powództwa Karola O.

przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 25 sierpnia 2011 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie o kosztach zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 17 czerwca 2010 r.,

- 1) oddala zażalenie;
- 2) przyznaje radcy prawnemu Bartoszowi D. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu zażaleniowym kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset) podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług;
- 3) zasądza od powoda na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 17 czerwca 2010 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda i na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., 99 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6, § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat na czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163 poz. 1348 ze zm.) zasądził od powoda na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.700 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Przytoczone rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zaskarżył zażaleniem powód zarzucając, że narusza ono art. 102 k.p.c. Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia poprzez nie obciążanie go kosztami z tytułu zastępstwa procesowego; zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym od strony przeciwnej, ewentualnie przyznanie kosztów wedle norm przepisanych tytułem nieopłaconej pomocy prawnej dla pełnomocnika z urzędu.

Powód, który dochodził w sprawie od Skarbu Państwa zadośćuczynienia za odbywanie wyroków karnych w celach, niespełniających standardów co do pozostawania w nich stosownej ilości osadzonych, podniósł w zażaleniu, że w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji został zwolniony od kosztów procesu, a na podstawie art. 102 k.p.c. nie został obciążony kosztami z tytułu zastępstwa procesowego strony przeciwnej, podczas gdy Sąd Apelacyjny na podstawie tego samego stanu faktycznego zasądził od niego pełne koszty. Sytuacja powoda, przebywającego nadal w zakładzie karnym nie zmieniła się, a z uwagi na brak możliwości zarobkowania zwiększyło się jego zadłużenie alimentacyjne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może w ogóle nie obciążyć kosztami strony przegrywającej. Podstaw do jego zastosowania należy poszukiwać w konkretnych okolicznościach danej sprawy, przekonujących o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe. Należą

do nich zarówno fakty związane z samym procesem jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego stron, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego, w świetle których uzasadniona jest ocena, że chodzi o wypadek szczególnie uzasadniony. Sam stan majątkowy czy sytuacja finansowa powoda nie stanowi okoliczności wyłącznie decydującej o zwolnieniu od kosztów procesu w pełnym zakresie. O ile bowiem taki stan może uzasadniać zwolnienie strony - całkowicie lub częściowo - od kosztów sądowych, co wiąże się z zagwarantowaniem jej prawa do sądu, to w przypadku kontynuowania przegranego w pierwszej instancji procesu strona powinna liczyć się z obowiązkiem pokrycia kosztów obrony strony przeciwnej. Oddalenia wniosku o ich zasądzenie od strony korzystającej ze zwolnienia od kosztów sądowych nie uzasadnia przy tym czasowy brak możliwości ich wyegzekwowania od tej strony.

Skorzystanie z możliwości zastosowania przepisu art. 102 k.p.c. ustawodawca pozostawia uznaniu sądu. W związku z tym, jak przyjmuje się w orzecznictwie (tak m. in. postanowienia SN z dnia 3 grudnia 2007 r., I CZ 110/07 i z dnia 1 października 2010, I CZ 142/10 niepublikowane) zmiana takiego orzeczenia o kosztach przez sąd odwoławczy powinna mieć charakter wyjątkowy i dotyczyć sytuacji oczywistego naruszenia przytoczonych wskazań do zastosowania art. 102 k.p.c. Na tle motywów zaskarżonego postanowienia oraz uzasadnienia wniesionego zażalenia sytuacja taka w sprawie nie zachodzi.

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji (art. 385 w zw. z art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 397 § 2 k.p.c., art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).